

ביאור הדף מסכת שבועות דף י"ב

לעיל אמר רב אידי בר אבין בשם רב עמרם שאמר בשם ר' יוחנן שלדעת רבי שמעון תמידים מלשכת הטלאים שלא הוצרכו לצבור בשנה זו והגיעה זמן תרומת הלשכה של השנה החדשה, אינם נפדים תמידים, ורק לדעת חכמים נפדים תמידים.

ושואלת הגמרא מי הם החכמים שחולקים על רבי שמעון ולדעתם אותם הטלאים כן נפדים תמידים. ואומרת הגמרא שאי אפשר לומר שהם חכמים שסוברים שפודים את הקטורת, כי יתכן שדווקא את הקטורת פודים כי היא אינה ראויה לרעות כמו בהמה, אך מהיכן לנו אף בהמה ראויה לרעות ולהפקיע את קדושת הגוף שבה פודים בלא מום.

ואף אי אפשר לומר שזו דעת חכמים שסוברים שפודים את הפרה האדומה, כי יתכן שדווקא שם פודים אותה כי דמיה יקרים מתנים עליה חכמים וכפי שהתבאר לעיל.

ומנסה הגמרא לומר שמדובר על חכמים במשנה ששאלו את רבי שמעון כיצד השעירין יקרבו זה בזה אם אינם מכפרים על אותה הכפרה. שלדעתם אומרים שבית דין מתנים עליהם, והקשו על רבי שמעון לדעתך שלא אומרים כיצד יקרבו זה בזה.

אך דוחה הגמרא שאין מכאן ראיה, כי מהיכן לנו שרבי יהודה שסובר שאין כפרת השעירים שווה, הקשה כך לרבי שמעון, שלדעתו אף שאין כפרתם שווה יכולים לקרב זה בזה מחמת התנאי בית דין. ואולי היה זה רבי מאיר שאף לדעתו לא אומרים שבית דין מתנים, אלא שלמרות זאת הקשה לרבי שמעון כיצד יקרבו זה בזה, כי לדעתו וודאי שיקרבו כי כפרתם שווה לגמרי, והקשה על רבי שמעון שלדעתו כיון שהיא לא שווה כיצד יקרבו.

ואם רבי מאיר הוא זה שהקשה על רבי שמעון מחמת שהוא סובר שקרבים זה בזה כי כפרתם שווה, אין ראיה שיש מי שסובר שקרבים זה בזה מחמת שבית דין מתנים עליהם.

ולכן אומרת הגמרא שר' יוחנן לא דיבר על חכמים שבברייתא מסויימת, אלא שהוא קיבל כך מרביתו שלרבי שמעון אין הטלאים נפדים תמידים וחכמים חולקים על רבי שמעון וסוברים שהטלאים נפדים תמידים.

שואלת הגמרא לדעת רבי שמעון שלא אומרים שבית דין מתנים על קדושת הטלאים לתמיד, מה יעשו עם הטלאים שבאו מהתרומה הישנה אחרי שהגיע זמן התרומה החדשה, ואמר ר' יצחק בשם ר' יוחנן שמקיצים בהן את המזבח, וכלומר שמקריבים מהם קרבן עולה על המזבח בזמנים שאין קרבנות אחרים.

ואמר ר' שמואל בר רב יצחק שרבי שמעון מודה שבשעירי חטאת של רגלים או ראש חודש מתרומת שנה שעברה שאבדו, ונמצאו בשנה זו, אין מקיצין בהם את המזבח, אלא מוכרים אותם וקונים בדמיהם עולה, כי לא מקריבים קרבן שהופרש לחטאת, לקיץ המזבח שהוא עולות, כי חוששים שיהיו סבורים שאפשר לשנות מחטאת לעולה אפילו אם לא התכפרו בקרבן אחר.

ומביאה הגמרא מספר מקומות שמוכח מהם הדין שאמר ר' שמואל בר רב יצחק.

אביי אמר שמוכח כך מהמשנה שאומרת שלדעת רבי יהודה פר ושעיר של יוה"כ שאבדו והפריש אחרים תחתיהם וכן שעירי עבודה זרה שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו, ולדעת ר' אלעזר ור"ש ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת צבור מתה.

וממה שלר' שמעון לא מקריבים את אותם השעירים אלא ירעו עד שיסתאבו רואים שגזרו שאפילו שהתכפרו הציבור כבר לא יעלו קרבן שהופרש לחטאת לעולה, שמא יטעו לעשות כך אף קודם שהציבור יתכפרו.

ורבא הוכיח כדברי ר' שמואל ב"ר יצחק ממשנה אחרת ביומא, שהתבאר שם שאם אבד אחד משעירי יום הכיפורים השעיר השני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. **וממה** שלא מקריבים את השעיר

עצמו לעולה אלא ירעה עד שיסתאב רואים שגזרו שלא יעלו קרבן שהופרש לחטאת לעולה, שמא יטעו לעשות כך אף קודם שהציבור יתכפרו.

ורבינא הוכיח כדברי ר' שמואל ב"ר יצחק מהמשנה שאומרת שאשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו באחר, לדעת תנא קמא ירעה עד שיסתאב ומכר ויפלו דמיו לנדבה, ולדעת רבי אליעזר ימות, ולדעת רבי יהושע יביא בדמיו עולה. וממה שלא מקריבים אותו עצמו לעולה, אלא בדמיו רואים שגזרו שלא יעלו קרבן שהופרש לקרבן שאינו עולה כמו אשם, לעולה, אפילו שבעליו התכפר כבר, שמא יטעו לעשות כך אף קודם כפרה.

עמוד ב'

מביאה הגמרא ברייתא כדברי ר' יצחק בשם ר' יוחנן לעיל שממותרות הטלאים מביאים לקיץ המזבח, שאמרה הברייטא, מה הם מביאין מן המותרות, קיץ כבנות שוח למזבח.

ובתחילה הבינה הגמרא שהכוונה למיני מתיקה, ושואלת הגמרא שהרי נאמר בפסוק "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אישה לה" וגו', ומבאר רב חנינא שהכוונה כבנות שוח לאדם. וכלומר שמביאים אותם לעולה.

ודרש רב נחמן בר רב חסדא שאין מקיצים את המזבח בעולת העוף, אלא רק בעולת בהמה. ואמר רבא שדבריו בדויים. אך אמר לו ר' נחמן בר יצחק שאין זה בדוי, אלא כך ההלכה, והוא אמר זאת לב נחמן ב"ר חסדא, ואמר זאת בשם רב שימי מנהרדעא שמותרות שהולכים לקיץ המזבח, הכוונה שהם הולכים לנדבת צבור, ואין עולת העוף בציבור, שנאמר בפסוק "והקריב מן התורים" ומשמע יחיד.

ואומרת הגמרא שאף שמואל סובר שלר' שמעון מקיצים את המזבח בתמידים הללו שנשארו מקרבנות התמיד, שאמר רב יהודה בשם שמואל שקרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן, ולכן כל זמן שלא נשחטו יכולים לשחטם לקרבן אחר ממה שרצו בתחילה אם אינם ראויים לתמיד.

ברייטא נוספת מביאה הגמרא כדברי ר' שמואל ב"ר יצחק שהברייטא אומרת שרבי שמעון מודה בשעיר שאם לא קרב ברגל יקרב בראש השנה, ואם לא קרב בראש חודש יקרב ביוה"כ ואם לא קרב ביוה"כ יקרב ברגל ואם לא קרב ברגל זה יקרב ברגל אחר, שמתחלתו לא בא אלא לכפר על מזבח החיצון. ורואים שלדעת רבי שמעון

במשנה התבאר שעל זדון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויוה"כ מכפרים. ומביאה הגמרא ברייתא שמבארת מהיכן לומדים זאת שנאמר "וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם". ופשעים הכוונה למרדים שנעשו במזיד, וכפי שנאמר במלכים "מלך מואב פשע ב'", ו"אז תפשע לבנה בעת ההיא", ואלו פשעים במזיד. וחטאות אלו השגגות וכפי שנאמר "נפש כי תחטא בשגגה". ומכאן לומדים שהשעיר מכפר אף על זדון טומאת מקדש וקדשיו.

במשנה התבאר שעל שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות, הזדונות והשגגות, שנודעו ושלא נודעו, עשה ולא תעשה, כריתות ומיתות בית דין, שעיר המשתלח מכפר. ושואלת הגמרא שהרי קלות זה עשה ולא תעשה, וחמורות זה כריתות ומיתות בי"ד, והודע זה מזיד ולא הודע זה שוגג, ומדוע כפלה המשנה את כל אלו.

וביאר רב יהודה שכוונת המשנה שעל שאר עבירות שבתורה בין קלות בין חמורות בין שעשאן בשוגג ובין שעשאן במזיד, ואותם שעשאן בשוגג בין נודע לו ספיקן ובין לא נודע לו ספיקן. יוה"כ מכפר. ואלו הן קלות עשה ולא תעשה ואלו הן חמורות כריתות ומיתות בי"ד.

ושואלת הגמרא באיזה אופן שעיר יוה"כ מכפר על עשה, שאם הוא לא עשה תשובה הרי נאמר במשלי "זבח רשעים תועבה", ואם הוא עשה תשובה הרי מיד מתכפר לו העשה, ששינוי בברייטא "עבר על מצות עשה ועשה תשובה לא זז משם עד שמוחלין לו".

ותירץ רבי זירא שאמנם מדובר באדם שלא עשה תשובה, והמשנה כדעת רבי שאפילו לו יוה"כ מכפר.